

Eksempel på sosial læreplan for barnetrinnet

Kompetansemål etter 2. trinn.

Områder	Overordnede mål	Kompetansemål, eleven skal kunne:
Ansvarlighet	Ha orden i skolesakene mine, i garderoben og klasserommet	<ul style="list-style-type: none">• følge klassereglene• ta godt vare på bøker og andre skolesaker• motta beskjeder fra læreren
Selvkontroll	Å kunne tilpasse seg fellesskapet og ta hensyn til andre	<ul style="list-style-type: none">• vente på tur i klasserommet og i utelek• spørre læreren om hjelp hvis det er noe han/hun ikke forstår.• bruke "en stille hånd".• opptre rolig når man går inn i skolebygget• ignorere andre som forstyrrer
Samarbeid	Ta andre med i lek og læring	<ul style="list-style-type: none">• sitte ved siden av andre når han/hun arbeider• låne og levere tilbake det han/hun har lånt• spille spill og leke med andre (følge reglene i leken).• Skifte av klasseromsaktivitet uten å forstyrre seg selv eller andre
Selvhevdelse/selvtillit	Kunne uttrykke egne behov og ha selvinnsikt.	<ul style="list-style-type: none">• ta kontakt med andre i friminutt på en respektfull måte• si noe positivt om seg selv• sette ord på egne følelser• snakke høyt i klassering• fortelle noe høyt i klassen
Empati	Være en god venn	<ul style="list-style-type: none">• ta andre barn med på leken• si unnskyld hvis han/hun har gjort noe dumt mot

		<p>noen.</p> <ul style="list-style-type: none">• snakke til andre på en vennlig måte• si i fra til en voksen hvis noen blir plaget• kjenne igjen følelser gjennom ansiktsuttrykk og kroppsspråk
--	--	---

Kompetansemål etter 5. trinn.

Område	Overordnede mål	Sosiale ferdigheter
Ansvarlighet	Ha orden i skolesakene mine, i garderoben og klasserommet	<ul style="list-style-type: none">• leverer/gjør arbeidsoppgavene til rett tid.• Ha med det jeg trenger til timer og turer
Selvkontroll	Kunne uttrykke egne behov og ha selvinnsikt	<ul style="list-style-type: none">• respekterer ordensreglementet• respekterer medelevene• tar ansvar for orden i klassen og i skolegården• kan ta imot og huske en beskjed
Samarbeid	Å kunne tilpasse seg fellesskapet og ta hensyn til andre barn	<ul style="list-style-type: none">• følge instruksjoner/ fullføre oppgaver.• tåle å tape• og vise i praksis, at de kan løse problemer seg imellom• benytte sinnekontrolltriksene
Selvhevdelse/ Selvtillit	Eleven skal kunne hevde seg og synes i gruppen.	<ul style="list-style-type: none">• tilby seg å hjelpe de som trenger hjelp (barn/voksne).• bli med i en gruppeaktivitet/lek som er i gang• jobbe faglig to-og-to og i gruppe med læringsutbytte• takle frustrasjon, på en hensiktsmessig måte, dersom en ikke får være med i leken

Empati	Ta andre med i lek og læring og være en god venn	<ul style="list-style-type: none"> • si nei når det er noe han/hun ikke vil være med på • fortelle andre noe han/hun er flink til. • starte og avslutte en samtale • lytte aktivt når andre forteller • vise at han/hun kan sette seg inn i andres situasjon • gjenkjenne ansiktsuttrykk, stemmeleie og kroppsspråk hos andre og gjengi hvilken følelse de uttrykker. • snakke pent om de som er annerledes og/eller som trenger hjelp. • gi positive tilbakemeldinger til andre i samarbeid og lek (gi ros).
--------	--	---

Kompetansemål etter 7. trinn.

Trinn	Område	Mål	Kompetansemål. Eleven skal kunne
7. trinn	Ansvarlighet	Ha orden i skolesakene mine, i garderoben og klasserommet	<ul style="list-style-type: none"> • fullføre oppgaver i klasserommet til avtalt tid • følge med i timen og etterkomme lærerens instruksjoner • reagere hensiktsmessig på andre elevers ros og oppmuntring
	Selvkontroll	Kunne uttrykke egne behov og ha selvinnstikk	<ul style="list-style-type: none"> • beherske sinne/frustrasjon og finner hensiktsmessige alternativer i konfliktsituasjoner. • respektere andres syn og andres behov • se og vurdere konsekvensen av egne handlinger • bruke regler i samvær med andre i læring og i aktiviteter • diskutere med andre og oppnå enighet dersom det oppstår en konflikt
	Samarbeid	Å kunne tilpasse seg fellesskapet og ta hensyn til andre barn	<ul style="list-style-type: none"> • samarbeide om en oppgave eller presentasjon • gi informativ tilbakemelding på andres prestasjoner og motivere dem for videre innsats

			<ul style="list-style-type: none"> • gi samarbeidspartnerne deler av "æren" for et produkt som flere har vært med på
	Selvhevdelse/selvtillit	Eleven skal kunne hevde seg og synes i gruppen.	<ul style="list-style-type: none"> • motstå gruppepress • argumentere for egne meninger selv om de avviker fra andres • henvende seg til lærere og medelever dersom hun ikke forstår oppgaven eller hvordan den skal løses
	Empati	Ta andre med i aktivitet og læring og være en god venn	<ul style="list-style-type: none"> • Viser omsorg og innlevelse i andres situasjon • si unnskyld når hun har gjort noe dumt mot noen og gjøre rede for hvorfor dette er viktig

Eksempel på innlæring av enkeltemne i den sosiale læreplanen

Her har vi laget et skjema som kan være en mal for hvordan skolen kan "pakke ut" målene i den sosiale læreplanen og knytte dem til arbeidsmåter inne i klasserommet.

Plan for innlæring. Tema: _____ Periode:
_____ Til: _____

Hva skal øves på?

Å vite når det blir gitt en beskjed, og å følge beskjeder.

Hvordan skal innlæringen skje?

- *Samtale med klassen:*

Hvordan kan vi vite at det blir gitt en beskjed? (Den faste beskjedrutinen, klassen er rolig.)

Hva kan vi gjøre hvis vi ikke forstår beskjeden? (Spørre naboen, rekke opp hånden.)

Når er det vi ikke bør følge en beskjed? (Når noen ber oss om å gjøre ting som kan såre/skade andre, når voksne vi ikke kjenner ber oss om å bli med i bilen deres, osv.)

Gi eksempel på en beskjed: Ta frem blyanten.

Trening:

Følg disse beskjedene (som ofte blir gitt i klasserommet):

- Vask hendene.
- Gå rolig inne.
- Ta frem matpakka.
- Legg matboksen nedi sekken.
- Rydd pulten din.
- Sett opp stolen.
- Ta ned stolen.

- Hent norsk skrivebok i hylla/boksen din.

Når elevene kan dette, kan du ha det litt moro med dem:

- Sett dere under pulten.
- Sett dere oppå pulten.
- Sitt motsatt vei på stolen.
Snu stolen motsatt vei.
- Snurr tre ganger rundt på stolen.
- Gå to ganger rundt pulten, osv.

Oppfølging:

Ros massivt og beskriv de som følger beskjeder. Eksempler: "Petter har tatt opp matboksen – supert!», «Amir har maten oppe – bra!»

Leker: Kongen befaler (uten at noen går ut av leken, for da får de som trenger det mest, minst trening).

Hvem har hovedansvar?

Kontaktlærer, SFO-/aktivitetsskole-/baseleder

Kartleggings skjema for utredning av sosialt læringsutbytte

Når en skal starte opp med læring av sosial og emosjonell kompetanse, er det nødvendig å vite hva elevene allerede mestrer.

• Kompetansemål	Lav/ingen måloppnåelse, under 20 %	Middels måloppnåelse, 20-80 %	Høy måloppnåelse, minst 80 %
• Kan forklare klassereglene			
• Kan følge klassereglene			
• Tar godt vare på bøker og skolesaker			
• Kan motta beskjeder fra læreren			
• Kan vente på tur i klasserommet og i utelek			
• Kan spørre læreren hvis det er noe han ikke forstår			

<ul style="list-style-type: none"> • Kan bruke en stille hånd 			
<ul style="list-style-type: none"> • Kan ignorere andre som forstyrrer 			
<ul style="list-style-type: none"> • Kan sitte ved siden av andre når han/hun arbeider 			
<ul style="list-style-type: none"> • Kan låne og levere tilbake det han/hun har lånt 			
<ul style="list-style-type: none"> • Kan følge reglene i spill og lek 			
<ul style="list-style-type: none"> • Kan skifte klasseromsaktivitet uten å forstyrre seg selv og andre 			
<ul style="list-style-type: none"> • Kan ta kontakt med andre i friminuttene på en hyggelig måte 			
<ul style="list-style-type: none"> • Kan si noe positivt 			

om seg selv			
<ul style="list-style-type: none"> • Kan gi språklig uttrykk for følelsene sine 			
<ul style="list-style-type: none"> • Kan fortelle noe høyt i klassen 			
<ul style="list-style-type: none"> • Kan ta andre barn med i leken 			
<ul style="list-style-type: none"> • Kan si unnskyld hvis han/hun har gjort noe mot noen 			
<ul style="list-style-type: none"> • Kan snakke til andre på en vennlig måte 			
<ul style="list-style-type: none"> • Kan si ifra hvis noen blir plaget eller ertet 			
<ul style="list-style-type: none"> • Kan kjenne igjen følelser gjennom ansiktsuttrykk og kroppsspråk 			

Eksempel på sosial IOP

Noen elever vil ikke lykkes i å utvikle sosiale og emosjonelle kompetanser innenfor ordinær opplæring. Kompetansen deres kan være så avvikende at de ikke har et sosialt utbytte opplæringen. Disse elevene vil ha behov for spesialundervisning og en individuell opplæringsplan, som for eksempel kan se slik ut:

<i>IOP</i>		
<i>Opplæringsmål fra sakkyndig vurdering</i>	<i>Innhold</i>	<i>Arbeidsmåter</i>
<p>Eleven skal kunne</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vente på tur i klasserommet og i utelek 2. spørre læreren om hjelp hvis det er noe han ikke forstår 3. bruke "en stille hånd" 4. ignorere andre som forstyrrer 	<p>Innholdet i IOP skal følge aktivitetene som blir beskrevet i boka <i>Undervisning i sosiale ferdigheter</i> av Glavin og Lindbäck</p> <p>Direkte instruksjon Aktiviteter knyttet til målene i læreplanen Samarbeidsleker Spill</p>	<p>Trinn 1 i gruppen</p> <p>Modelløring Praktisering av ferdigheten Individuell innlæring av ferdigheten Sosial problemløsning (diskutere alternativer dersom ferdigheten ikke virker)</p> <p>Trinn 2: overføring til klasserommet</p> <p>Forberede ferdigheter i praksis</p> <p>Vise hvordan eleven kan være med på å fremme ferdighetene som er ukens mål Læreren bruker hint og ledetråder i timene (har fokus på læringsmålet i alle fag gjennom hele skoledagen) Coaching og bekreftelse fra lærer og assistent inne i ordinære læringsgrupper</p>